

Molnár Hella
(egyetemi adjunktus, ELTE ÁJK)

Néhány gondolat az ági vagyontárgy redintegrációjáról és szurrogációjáról

Faludi Gábort egy rendkívül nyitott, alapos szakmai felkészültségű, példaértékű oktatónak ismertem meg, akit a polgári jog minden területe érdekel, aki bámulatra méltóan naprakész a jogszabályi változások, a bírósági gyakorlat terén. Születésnapja alkalmából egy öröklési jogi problémafelvetéssel köszöntöm Öt, és kívánok neki még sok-sok ünnepi kötetet!

A 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (a továbbiakban: Ptk.) az öröklési jog területén számos változást hozott az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) szabályaihoz képest. A változások közül ez a tanulmány azt vizsgálja, hogy az ági vagyontárgy redintegrációját és szurrogációját tiltó rendelkezések helyett a jogalkotó miért döntött a megengedő szabályozás mellett, és ez a pálfordulás a gyakorlatban milyen következményekkel járhat.

1. Az 1959-es Ptk. szabályozása: a redintegráció és a szurrogáció teljes tilalma

Az 1959-es Ptk. szerint az ági öröklés szabályai nem terjedtek ki az ági vagyontárgy helyébe lépett vagy az ági vagyontárgy értékén vásárolt vagyontárgyra [1959-es Ptk. 613. § (1) bekezdés b) pont]. Az örökhagyó halálakor meg nem levő (átruházott, veszendőbe ment, felélt stb.) ági vagyontárgy pótlásának vagy értéke megtérítésének nem volt helye [1959-es Ptk. 613. § (2) bekezdés].

A tilalmi szabályt főként a bizonyítási nehézségek elkerülése miatt állította fel az 1959-es Ptk., az 1957-es Ptk. tervezete még kifejezetten elismerte a nyilvánvalóan az ági vagyontárgy helyébe lépett vagyontárgy ági jellegét.¹ Ezen tételek miatt az 1959-es Ptk. szabályai nem voltak alkalmasak a családi nagybirtok megóvására, fenntartásának biztosítására, mert a törvény az ági vagyon minden eltékozlása,

¹ VÉKÁS Lajos: Ági öröklés. In VÉKÁS Lajos – GÁRDOS Péter (szerk.): *Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz*. 2. kötet. Budapest, 2014. 2464. o.

elpusztítása, kicserélése, elveszése iránt teljesen közömbös² volt, ági öröklési igényt csak olyan ági jellegű vagyontárgyra lehetett előterjeszteni, amely természetben megvolt a hagyatékban.

Az 1959-es Ptk. szabályai alapján közömbös volt, hogy az örökhagyó hibája-e az ági vagyontárgy elpusztulása, vagy az természetes elhasználódás következtében enyészett-e el, az örökhagyó saját akarat-elhatározásából vált-e meg tőle, ahogyan annak sem volt jelentősége, hogy az elidegenítés ingyenesen vagy visszterhesen történt.³

2. A PK 81. számú polgári kollégiumi állásfoglalás⁴

A joggyakorlatban felmerült értelmezési problémák segítése céljából az 1960-as évek közepén a Legfelsőbb Bíróság elfogadta az eredetileg 878. számú, majd 101., végül 81. számú polgári kollégiumi állásfoglalást (a továbbiakban: PK). Három kérdésben adott iránymutatást a Legfelsőbb Bíróság: a) lehet-e ági öröklési igényt előterjeszteni arra a vagyontárgyra, amelynek a vételárát az örökhagyó felmenője adta; b) mi lesz a jogi sorsa az ági földön lévő ági jellegű épület lebontásából származó anyagnak; valamint c) ági jellegűnek minősül-e a kisajátítási kártalanítás, földrendezés vagy áttelepítés során csere címén juttatott ingatlan.

2.1. A Legfelsőbb Bíróság jogértelmezése

A bírói gyakorlat a PK 81. számú polgári kollégiumi állásfoglalásának a) pontjában túllépett az 1959-es Ptk. törvényi tilalmán, ági jellegűvé minősítette azt a dolgot, amelynek vásárlásához (kifejezetten erre a célra) az örökhagyó valamelyik felmenője (testvére, testvér leszármazója) adta a vételárát, mert a felmenő ezzel lényegében az ajándékozási szerződés lebonyolításának módját egyszerűsítette le. Akkor is ági jellegűvé válik a megvásárolt vagyontárgy, ha a vételárát ténylegesen a felmenő fizette ki az eladónak, és akkor is, ha a felmenő a leszármazójának azzal a meghagyással adta át a vételhez szükséges pénzt, hogy az meghatározott vagyontárgyat vásároljon. Ebből a szempontból nincs jelentősége annak, hogy ingatlanvásárlás esetén a felmenő szerződésben sem vevőként, sem ajándékozóként nem szerepel, és az ingatlan-nyilvántartásba vevő félként a leszármazót jegyzik be. A PK szerint az aján-

² RÉCZEI László: Az ági öröklés jelene. *Jogtudományi Közlöny*, (1973) 4., 220. o.

³ SÓTH Lászlóné: Ági öröklés. In GELLÉRT György (szerk.): *A Polgári Törvénykönyv magyarázata*. 2. kötet. Budapest, 2007. 2219. o.

⁴ Az 1/2014. Polgári jogegységi határozat V. 1. pontja szerint a Ptk. eltérő rendelkezése miatt a Ptk. alkalmazása körében már nem irányadó.

dék tárgya valójában ugyanis nem a pénz, melynek helyébe az azon vásárolt dolog lépett, hanem maga a vásárolt dolog. Az írásbeliség – melyet az 1959-es Ptk. 579. §-ának (2) bekezdése ingatlan ajándékozásának érvényességéhez megkíván – a közvetlenül átruházó és szerző fél között ebben az esetben is fennáll, a tulajdonátruházás írásbeli szerződéssel alapul, az ingatlan azonban a felmenőtől származó ajándék címén kerül az örökgyó tulajdonába.

Az ági földön lévő ági jellegű épület lebontásából származó anyag kapcsán a PK b) pontja kimondta, hogy az megtartja ági jellegét akkor, ha a bontási anyagot ugyanabba az ingatlanba vagy ugyanarról a felmenőről hárult másik ingatlanba építik be, vagy mint ingóság még felhasználhatatlanul megvan. Az 1959-es Ptk. 95. §-ából következően az épületbe beépített anyag az épület alkotórészévé válik, a bontás révén a bontásból kikerült anyag elveszíti az alkotórészi kapcsolatot. Ha az örökgyó a bontási anyagot ugyanannál az ingatlannál, vagy ugyanarról a felmenőről ráhárult másik ági jellegű ingatlannál használja fel, a beépítés révén újra ági eredetű vagyontárgy alkotórészévé válik. Ha a bontási anyagot az örökgyó nem használja fel, az ági jelleg azért marad meg, mert az alkotórészi kapcsolatból való kikerülése után is vagyoni értéket képvisel, és ez az érték a felmenőről hárult az örökgyóra. Természetben megvan, csak a beépítés módja, esetleg értéke változott, ingatlanból ingóvá vált. A Legfelsőbb Bíróság szerint nincs alapja olyan értelmezésnek, hogy az ági ingatlanban levő építési anyag csak beépítve tartozhat az ági vagyon körébe.

A kisajátítási kártalanítás, földrendezés vagy áttelepítés során csere címén juttatott ingatlanokkal kapcsolatban nem volt ilyen megengedő a Legfelsőbb Bíróság. Bár ezekben az esetekben a tulajdonos akarata ellenére történt az elvonás, törvényen alapuló hatósági intézkedés folytán, a PK c) pontja szerint nem lehet szó arról, hogy az ilyen ingatlanok ági jellege mintegy átszállt volna a kapott új ingatlanokra. A csere címén kapott ingatlanok nem voltak ági eredetűek, nem is válhattak azzá, az ilyen ingatlanok nem is eshetnek az ági öröklés szabályai alá. Az 1959-es Ptk. alapján irreleváns, hogy mi okozta a változásokat, maguk a változások kirekesztik az ági öröklés szabályainak alkalmazhatóságát.

2.2. A PK indokolása az elméleti vélemények keresztüzében

A PK a) pontja volt az, amely elméleti oldalról a legtöbb figyelmet és támadást kapta dogmatikai megalapozatlansága miatt. A közvetett ajándékozásnak nincs törvényi alapja,⁵ az „ágiság” az örökgyóval vérségi kapcsolatban álló felmenőnek a tulajdonjogán alapszik, ezért ahhoz, hogy egy ingatlan ági vagyon legyen, a felmenőnek meg kell szereznie az ingatlan tulajdonjogát, és ezt kell átruháznia ajándékozási szerződéssel az örökgyóra. Az 1959-es Ptk. ugyanis nem ismer meghagyással terhelt

⁵ BÁRÁNY Aladár: Egy állásfoglalás margójára. *Jogtudományi Közöny*, (1966) 3., 150. o.

ajándékozást⁶, az a vagyontárgy, amelynek a megvásárlásához szükséges vételárat az örökhagyó felmenője fedezi, adásvétel jogcímén kerül az örökhagyó vagyonába⁷, arra öröklési igény nem támasztható. Az elmélet arra is figyelmeztetett, hogy ha elfogadjuk a PK levezetését, és úgy fogjuk fel, hogy egyidejűleg ingatlan-adásvételi és ajándékozási szerződés is létrejött, akkor annak adójogi vonzata is van, a feleket kétszeres illetékviselési kötelezettség terheli.⁸

Ha a történeti értelmezés módszerének alkalmazásával azonban azt a jogértelmezést keressük, amit az emberek helyesnek, igazságosnak tartanak az ági örökléssel kapcsolatban, ha nem-jogász módon gondolkodunk, öröklés, ajándékozás az is, ha a felmenő csak vételárat ad a leszármazójának, más nevére vásárol, de a vagyontárgy tulajdonjogát nem szerzi meg. Nem elég pusztán a nyelvtani, rendszertani értelmezés, mert aki a történeti értelmezés módszerét nem veszi figyelembe, az figyelmen kívül hagyja a jogszabály célját, ezáltal voltaképpen céltalanná, értelmetlenné teszi magát a jogszabályt.⁹ A PK jogértelmezésének olyan védelmezője is akadt, aki egyenesen formalista jogásznak titulálta a tételes jogot önmagában vizsgáló kollégáit, akik a jogot elszakítják azoktól a gazdasági, társadalmi viszonyoktól, melyeket szolgálni hivatott. A naturalista jogász ezzel szemben a tényállás megállapítása után spontán jogérzékére támaszkodik, a „józan ész” alapján hozott döntést jogilag is alátámasztja, ha kell, történeti értelmezéssel, ha ez sem vezet eredményre, az alapelvekre utalással nyíltan félreteszi a tételes szabályt.¹⁰ Nincs azonban szükség a tételes jog félretételére, mert jelen esetben csupán két szerződést foglaltak egybe az ingatlan vásárlásakor, ami sem a tradicionális rendszerbe, sem a telekkönyvi bejegyzés konstitutivitásának elvébe, sem a forgalom biztonsága által megkívánt alakszerűségi követelményekbe nem ütközik.¹¹ Közömbös, hogy az ajándékozó és a megajándékozott között nincsen írásbeli szerződés, mert az írásbeliség csak ott elvárt, ahol a tulajdonjog változása bekövetkezik, azaz mivel a felmenő az általa adott pénzből vásárolt ingatlannak soha nem volt tulajdonosa, csak a tulajdonjog átruházója és annak megszerzője közötti szerződést kell írásba foglalni.¹²

Az elméleti álláspontok közül azokkal tudunk egyetérteni, amelyek érdemben helyeslik a PK által megfogalmazott tételt, de elismerik, hogy az az 1959-es Ptk. által kimondott tartalommal szemben áll.¹³ A Legfelsőbb Bíróság a PK által inkább tági-

⁶ BÁRÁNY: i.m. 151. o.

⁷ Uo. 152. o.

⁸ Uo. 153. o.

⁹ VILÁGHY Miklós: Az ági öröklés a polgári törvénykönyvben. *Jogtudományi Közlöny*, (1966) 1–2., 22. o.

¹⁰ BENEDEK Károly: A jogi formalizmusról. *Jogtudományi Közlöny*, (1966) 7., 388. o.

¹¹ BENEDEK: i.m. 390. o.

¹² EÖRSI Gyula: Megjegyzések a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának iránymutató döntéseire (1965–1966, február). *Állam- és Jogtudomány*, (1966) 2., 255. o.

¹³ WEISS Emília: *A túlélő házastárs öröklési jogi jogállása történeti kialakulásában és fejlődési tendenciáiban*. Budapest, 1984. 257. o.

totta, mint szűkítette az ági öröklés alkalmazási lehetőségét, túllépett a redintegráció törvényi tilalmán, ez érdemében helyeselhető, dogmatikai szempontból viszont problematikus.¹⁴ Ez a gyakorlat azt mutatja, hogy felül kell vizsgálni a redintegrációt kizáró szabályt, mert ebből adódik a PK pontjainak következetlensége, ellentmondásossága. A tilalom a bizonyítási nehézségeknek kívánta elejét venni, de azzal az eredménnyel járt, hogy az ági öröklés csak dogmatikai bűvészmutatványok árán biztosítható.¹⁵ Az ági öröklés céljával az sem egyeztethető össze, ha az államilag elvont vagyontárgyak helyébe lépett csereingatlanokra nem tesszük lehetővé az ági öröklés érvényesülését, e tekintetben a PK azonban már nem az ági öröklés jogpolitikai célját tartotta szem előtt, hanem a törvényben kimondott szabályhoz ragaszkodott.¹⁶ Azt se felejtjük el, hogy nem csak a PK-ban szereplő esetekre korlátozódott a Ptk. által felállított tilalmak visszássága. Méltánytalan eredményre vezet például az is, ha az ági vagyontárgynak minősülő házat az örökhagyó azért adja el, mert családjával másik városba költözik, hiszen az 1959-es Ptk. értelmében az új lakóhelyen a vételáron vásárolt házra már nem terjeszthető elő ági öröklési igény.¹⁷ Úgy véljük, a PK-állásfoglalás ellentmondásossága, az a tény, hogy a törvény hibáját csak egy, a gyakorlatban nem ritka esetre nézve korrigálta,¹⁸ annak köszönhető, hogy valójában ezzel a dogmatikailag megalapozatlan érveléssel a Legfelsőbb Bíróság a szerzési korlátozásokon kívánt kikaput nyitni. A szerzőképességi korlátok miatt a felmenő nem tehetette volna meg azt, hogy újabb ingatlant vásárol, majd az ingatlant elajándékozza az örökhagyó részére. Onnantól kezdve, hogy megszűntek a szerzőképességi korlátok, erre az elméleti szempontból következtelen érvelésre többé már nem volt szükség, a PK-ban rögzített tételt a bírósági gyakorlat a lehető legszűkebben értelmezte.

3. Az 1959-es Ptk. gyakorlata

Elvi bírósági határozat rögzíti, hogy nem minősül ági vagyonnak az az ingatlan, amelyet az örökhagyó az ifjúsági takarékbetétkönyvben gyűjtött pénzösszezből és annak kamataiból vásárolt, akkor sem, ha a pénzbefizetéseket ingyenes juttatásként szülei teljesítették. A leszármazó számára gyűjtött betét nem konkrét vagyontárgy megvásárlására adott ajándék, mert az ajándékozás és a vásárlás időben lényegesen

¹⁴ VÉKÁS Lajos: Az ági öröklés „hamleti vívódásához”. *Jogtudományi Közlöny*, (1973) 5., 288. o.

¹⁵ Uo. 289. o.

¹⁶ WEISS : i.m. 257. o.

¹⁷ WEISS: i.m. 258. o.

¹⁸ WEISS: i.m. 257. o.

eltér egymástól, és az ajándékozás célja sem meghatározott.¹⁹ Több közzétett bírósági határozat is megerősítette, hogy nem minősül ági vagyonnak az örökhagyó szüleitől származó, építkezéshez nyújtott anyagi hozzájárulás sem.²⁰

A csere kivétel nélkül útját állta az ági öröklési igények érvényesítésének, akkor is, ha az ajándékba adott vagyontárgy ki nem javítható hibája miatt szavatossági igényként került sor a dolog kicserélésére.²¹ Ha a „kényszerintézkedés” során adott csereingatlan nem lesz ági jellegű, még kevésbé lehet az ági jelleget megállapítani a kártalanításból vásárolt ingatlanra.²² (Az örökhagyó halála után alkotott jogszabályban biztosított kárpótlás végképp nem lehet ági öröklés tárgya, mert a kárpótlás nem tartozik az örökhagyó hagyatékához.²³) Ezt az irányvonalat a bírósági gyakorlat maradéktalanul érvényesítette még 2013-ban is. A Kúria szerint a termelőszövetkezetbe való földbevitellel az ági eredetű ingatlan részaránytulajdonná alakult, amely aranykoronában testesült meg. A tulajdonos a földkiadás során részaránykiadás címén a bevitt föld aranykorona-értékének megfelelő másik ingatlan tulajdonjogát hatósági határozattal, eredeti szerzőmóddal szerezte meg, amelyre – mint az eredetileg ági vagyonnak minősülő ingatlan helyébe lépett vagyontárgyra – már nem vonatkoznak az ági öröklés szabályai.²⁴

Piacgazdasági körülmények között problémát jelentett az is, hogy a reintegráció tilalma akadályozta a gazdasági társaságba bevitt vagyontárgy (pénz, apport) ági jellegének megtartását.²⁵ A kft.-üzletrész ellenében a társaság által az elhunyt tag örökösének fizetett megváltási összegre nem lehetett ági öröklési igényt érvényesíteni, ha a tag annak idején a felmenőjétől kapott pénzajándékból vásárolta az üzletrészt. Az üzletrész öröklésénél az ági öröklés szabályai akkor sem érvényesülhettek, ha az örökhagyó az üzletrészt ági vagyonnak minősülő pénz vagy apport szolgáltatásával teljesített törzsbetét ellenértékeként szerezte meg, mert az üzletrész az ági vagyontárgy helyébe lépett. Az örökhagyó a felmenői által juttatott pénzt a törzsbetét befizetésekor felhasználta, a készpénz a hagyatékban már nincsen meg, így az ági öröklés szabályai ebben a tekintetben sem érvényesülhettek.²⁶

¹⁹ EBH 2006, 1512. (BH 2007, 338.) – Legf. Bír. Pfv. II. 21.716/2006.

²⁰ BH 1986, 462. – Nógrád Megyei Bíróság Pf. 20 697/1985/2. sz.; EBH 2006, 1512. (BH 2007, 338.) – Legf. Bír. Pfv. II. 21.716/2006.

²¹ OROSZ Árpád – WEISS Emília: *Öröklési jog – anyagi jog*. Budapest, 2014. 132. o.

²² BH 1997, 533. – Legf. Bír. Pfv. V. 22.057/1995.

²³ BH 1999, 23. – Legf. Bír. Pfv. V. 20.834/1997.

²⁴ BH 2013, 342. – Kúria Pfv. I. 21.664/2012.

²⁵ VÉKÁS: Ági öröklés. i.m. 2465. o.

²⁶ BDT 2005, 1288. – Pécsi Ítéltábla Pf. III. 20 158/2005/4.

4. A Ptk. szabályozása: a redintegráció és a szurrogáció megengedett

Az 1959-es Ptk. hatálybalépése előtt erősen vitatott volt és a gyakorlatban számos problémát szült az ági vagyon redintegrációjának és szurrogációjának szinte korlátlan elismerése. Ezt a túlhajtást az 1959-es Ptk. a redintegráció és a szurrogáció teljes eltörlésével oldotta fel, ami újfent méltánytalan eredményre vezetett.²⁷ A bírósági gyakorlat anomáliái a teljes tilalom kellően át nem gondolt voltát bizonyították, a józan igazságérzet követelményeit és az ági öröklés rendeltetését is figyelembe venni kívánó gyakorlat jelentős nehézségekkel szembesült.²⁸

A szélsőséges megoldások helyett a Ptk. arany középutat ad a redintegráció és a szurrogáció tekintetében. Felismerve azt, hogy az ági öröklés gyakorlati érvényesülésének legnagyobb akadályát az 1959-es Ptk.-ban rögzített tilalmak jelentették, a Ptk. nem tartja fenn a szurrogáció és a redintegráció teljes tilalmát. A Ptk. – a változás egyértelművé tétele érdekében – nemcsak elhagyja a tilalmat, hanem kifejezetten ki is mondja,²⁹ hogy az ági öröklés szabályai nem terjednek ki arra a vagyontárgyra, amely az örökhagyó halálakor már nincs meg, de kiterjednek az ilyen vagyontárgy helyébe lépett vagy értékén vásárolt vagyontárgyra [Ptk. 7:70. § (2) bekezdés]. Az ági öröklés akadályát az jelenti, ha az ági vagyontárgy nincs meg a hagyatékban, a helyébe sem lépett másik vagyontárgy, és az értékén sem vásároltak másik vagyontárgyat, amely a hagyaték részét képezné, vagyis az örökhagyó az ági vagyontárgyat felhasználta, elajándékozta, a vagyontárgy megsemmisült, elpusztult.

Evidens volta miatt a Ptk. elhagyja az 1959-es Ptk.-ból azt az említett szabályt, mely szerint az örökhagyó halálakor meg nem lévő ági vagyontárgy pótlásának vagy értéke megtérítésének nincs helye.³⁰ A jogalkotó feleslegesnek,³¹ magától értetődőnek tartotta, hogy pótlásnak vagy érték megtérítésnek nincs helye, ezért nem állítható, hogy az eladott ági vagyontárgy helyébe lépett vételárnak megfelelő összeget a szerzeményi örökösnek pótolnia kell, ha az nincs meg a hagyatékban, kivéve ha az örökhagyó a vételárat elajándékozta vagy végintézkedéssel másra hagyta.³² Nézetünk szerint az ági vagyontárgy helyébe lépett vagy értékén vásárolt vagyontárgy kizárólag akkor esik ági öröklés alá, ha az a hagyaték megnyílásakor a hagyatékban megvan, hiszen az öröklés tárgya kizárólag a hagyaték lehet. Az örökhagyó hagyatéka olyan állapotban hárul az örökösre, amilyenben az örökhagyó halálakor volt,

²⁷ OROSZ – WEISS: i.m. 131–132. o.

²⁸ WEISS: i.m. 256–257. o.

²⁹ VÉKÁS Lajos: Ági öröklés. In: VÉKÁS Lajos – GÁRDOS Péter (szerk.): *Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz*. 2. kötet. Budapest, 2014. 2465. o.

³⁰ Uo. 2464. o.

³¹ VÉKÁS Lajos: *Öröklési jog*. Budapest, 2014. 118. o.

³² FABÓ Tibor: Ági öröklés. In: OSZTOVITS András (szerk.): *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja*. IV. kötet. Budapest, 2014. 663–664. o.

hiszen az örökös az örökhagyó vagyoni személyiségének folytatója.³³ A Ptk. a redintegráció és a szurrogáció elé azt a korlátot állítja, hogy az ági vagyontárgy helyébe lépett vagy értékén vásárolt vagyontárgy akkor képezi ági öröklés tárgyát, ha az örökhagyó halálakor még megvan.³⁴

5. A gyakorlat szerepe a megváltozott szabályok érvényre juttatásában

A jogalkotó számol azzal, hogy az ági vagyoni körének bővülése a jövőben szélesebb körben veti fel az ági és a szerzeményi vagyoni összevegyülésének problémáját, ezeket a feladatokat azonban a bírósági gyakorlatnak vállalnia kell. Irányadóak lehetnek e tekintetben azok az esetek, amikor az ági jellegű ingatlanba az örökhagyó részéről szerzeményi jellegű értéknövelő beruházás, felújítás történik.³⁵ A bírósági gyakorlat szerint ennek a beruházásnak, felújításnak a szerzeményi jellegén nem változtat az a tény, hogy az ingatlan maga ági vagyonnak minősül. Ha az örökhagyó és házastársa az ági jellegű ingatlanban házastársi közös vagyoni beruházást, felújítást végeztek, az annak folytán bekövetkezett értéknövekedés fele része házastársi közös vagyoni jogcímen a túlélő házastársat illeti, az értéknövekedés másik fele az örökhagyó hagyatékához tartozik, mint szerzeményi vagyoni.³⁶ A bírói mérlegelés a vegyülő vagyontárgyak értékelésének időpontjával kapcsolatban is szükséges, erre az osztályra bocsátandó, a kötelesrész alapjához tartozó és a kötelesrészbe betudandó értékek számítására vonatkozó szabályok adnak eligazítást.³⁷ A jogalkotónak a bírósági gyakorlatba vetett töretlen bizalma tiszteletre méltó. A bírósági gyakorlatban – a PK a) pontjától eltekintve – nem merült fel hajlandóság a tilalmak átlépésére, a bíróságok szigorúan alkalmazták az 1959-es Ptk. szabályát. A tilalmak eltörlésével a jogalkotó az ági öröklés gyakorlati érvényesülésének akadályát megszüntette, látszólag parttalanra tette, de úgy véljük, ha a gyakorlat a bizonyítás terén érvényesíti a korábban a tilalmakkal kapcsolatban tapasztalt szigorúságot, az ági öröklést továbbra is kerektek közé tudja szorítani.

³³ SÁNDORFALVI PAP István: Törvényes öröklési jog – 11. § Ági öröklés. In SZLADITS Károly (szerk.): *Magyar magánjog*. VI. kötet. *Öröklési jog*. Budapest, 1939. 87. o.

³⁴ OROSZ – WEISS: i.m. 132. o.

³⁵ VÉKÁS: Ági öröklés. i.m. 2465. o.

³⁶ BH 1985, 148. – P. törv. II. 20 587/1984. sz.; BH 1991, 235. – P. törv. II. 21 080/1990. sz.

³⁷ VÉKÁS Lajos (szerk.): *Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez*. Budapest, 2008. 1177. o.